

بسم الله الرحمن الرحيم

دعا و نیایش در قرآن و عهدین

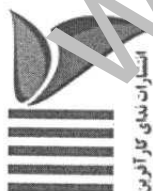
www.ketab.ir

نویسنده:

فاطمه خلیفات

سرشناسه	:	خلیفات، فاطمه، ۱۳۵۴ -
عنوان و نام پدیدآور	:	دعا و نیایش در قرآن و عهدین/نویسنده فاطمه خلیفات.
مشخصات نشر	:	تهران: ندای کارآفرین، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	:	۱۴۴ ص.
شابک	:	978-600-482-335-7
وضعیت فهرست نویسی	:	فیا
موضوع	:	دعا
موضوع	:	Prayer
موضوع	:	دعا (اسلام) — جنبه‌های قرآنی
موضوع	:	Prayer -- Qur'anic teaching
موضوع	:	دعا (مسیحیت)
موضوع	:	Prayer -- Christianity
موضوع	:	دعا (یهودیت)
موضوع	:	Judaism -- Prayers and devotions
رده بندی کنگره	:	۵۶۰.۷۷
رده بندی دیویی	:	۳/۲۰۴
شماره کتابشناسی ملی	:	۵۶۸۲۸۸۴

نام کتاب	:	دعا و نیایش در قرآن و عهدین
نویسنده	:	فاطمه خلیفات
صفحه‌آرا	:	اکرم ملک نژاد
طراح جلد	:	رضا کاوه
تیراژ	:	۱۰۰۰ نسخه
نوبت چاپ	:	۱۳۹۸ اول
قیمت	:	۲۰۵۰۰ تومان
شابک	:	۹۷۸-۶۰۰-۴۸۲-۳۳۵-۷

تهران، خیابان انقلاب، خیابان فخررازی، نبش کوچه انوری، پلاک ۲۹

تلفن تماس: ۶۶۴۰۲۷۲۲

WWW.NedayeKarafarin.ir

فهرست مطالب

۹	مقدمه
۱۳	فصل اول: ارکان دعا
۱۳	دعا و نیایش در لغت و اصطلاح
۱۴	دعا در گفته‌های بزرگان جهان
۱۵	حقیقت دعا و نیایش
۱۶	اهمیت و جایگاه دعا و نیایش
۱۷	ارکان دعا
۱۷	۱. ارکان دعا در عهد عتیق
۱۸	مدعو و صفات آن
۱۸	۲. مدعو و صفات آن
۱۹	مالک و پادشاه
۲۰	قادر
۲۰	مجیب
۲۱	قریب
۲۲	داعی (دعاکننده) و ویژگی‌های آن
۲۲	معرفت و ایمان
۲۳	خوف و رجاء
۲۴	قصد قربت
۲۴	حضور قلب
۲۵	انقطاع از غیر خدا
۲۶	لفاظ دعا در عهد عتیق
۲۶	سلطان
۲۶	چوبان (شبان)
۲۷	شوهر
۲۷	عادل
۲۸	ارکان دعا در عهد جدید
۲۸	مدعو و صفات آن
۲۸	پدر
۲۹	مالک و پادشاه
۳۰	قادر
۳۰	مجیب
۳۱	قریب
۳۲	داعی (دعاکننده) و ویژگی‌های آن

۳۲	 معرفت و ایمان
۳۲	 خوف و رجاء
۳۳	 قصد قربت
۳۴	 حضور قلب
۳۴	 انقطاع
۳۵	 الفاظ دعا در عهد جدید
۳۵	 عیسی
۳۶	 پدر
۳۷	 پادشاه
۳۷	 عادل
۳۸	 ارکان دعا در قرآن
۳۸	 مدعو و صفات آن
۳۸	 معبود
۳۹	 مالک
۴۰	 ربّ
۴۱	 قریب
۴۲	 قادر
۴۳	 مجیب
۴۴	 داعی (دعاکننده) و ویژگی‌های آن
۴۴	 معرفت و ایمان
۴۵	 خوف و رجاء
۴۶	 حضور قلب
۴۷	 قصد قربت
۴۸	 انقطاع
۵۰	 الفاظ دعا در قرآن
۵۱	 اللهم
۵۲	 ربّ
۵۳	 مقایسه و ارزیابی
۵۳	 مقایسه صفات مدعو
۵۷	 مقایسه صفات داعی (دعاکننده)
۵۹	 مقایسه الفاظ دعا

فصل دوم: مصادیق دعا در قرآن کریم و عهدین ۶۳

۶۳	 مصادیق دعا در عهد عتیق
۶۳	 ستایش
۶۴	 تقدیس

۶۶	تسبیح
۶۷	تنزیه (منزه داشتن)
۶۷	سپاسگزاری
۶۸	اعتراف
۶۹	گفتگوی عاشقانه
۷۰	توکل بر خداوند و اظهار تسلیم و رضا
۷۱	مصادیق دعا در عهد جدید
۷۱	ستایش
۷۲	تقدیس
۷۳	تسبیح
۷۴	تنزیه (منزه دانستن)
۷۵	سپاسگزاری
۷۵	اعتراف
۷۶	گفتگوی عاشقانه
۷۷	توکل بر خداوند و اظهار تسلیم و رضایت
۷۸	مصادیق دعا در قرآن کریم
۷۸	ستایش یا تحمید
۷۹	تقدیس
۸۰	تسبیح
۸۱	تنزیه و پیراسته داری
۸۳	سپاسگزاری
۸۴	اعتراف
۸۵	گفتگوی عاشقانه
۸۶	توکل بر خداوند و اظهار تسلیم و رضایت
۸۸	مقایسه و ارزیابی
۹۳	فصل سوم: آداب دعا در قرآن و عهدین
۹۴	آداب دعا در عهد عتیق
۹۴	آداب ظاهری
۹۷	آداب باطنی
۱۰۳	آداب دعا در عهد جدید
۱۰۳	آداب ظاهری
۱۰۸	آداب باطنی
۱۱۱	آداب دعا در قرآن کریم
۱۱۱	آداب ظاهری
۱۱۸	آداب باطنی

۱۳۳.....مقایسه و ارزیابی

۱۳۳.....حاصل کلام

۱۳۹.....منابع

www.ketab.ir

مقدمه

دعا در لغت به معنای درخواست، خواستن و در اصطلاح دینی، چیزی را از خدا طلب کردن است؛ به تعبیر دیگر قرار گرفتن موجودی حقیر و ناتوان در مقابل وجودی تام و تمام و کمال مطلق و منزه از نیازهای که خود قادر به تأمین آنها نیست، دعا است. بشر در طول تاریخ حیات خود همواره به دنبال مأوا و مأمنی بوده تا با خاطری آسوده روزگار خویش را سپری نماید. این مورد خاکی هرچند در مسیر تکاملی و افلاکی خود، گاه به بیراهه رفته است لکن مقصد و مقصود آن به سوی یک هدف بوده است. برخی انسان‌های گذشته که حرکت کمال‌جویی را در میان‌های سوانگون ایهام و اوهام جستجو می‌کرده‌اند، قدرت ناجی و رافع آلام خویش را گاه در ستارگان، رانی در خورشید و ماه و در برهه‌ای در ارواح سرگردان یا در وجود مخلوقات ساخته و پرداخته می‌دست. هرگاه آدمی به تعبیر قرآن به ریسمان الهی چنگ زده و در پرتو وحی و در هدایت شریعت‌های آسمانی و فرمان‌های روح‌بخش پیشوایان دین، روابط خود را با خالق هستی تنظیم نموده است، از وسوسه‌های شیطانی و ورود به صحنه‌های سقوط مصون مانده و نموده‌ها و نمادهای دنیوی نتوانسته‌اند او را از پای در آورند. بی‌تردید دعا به مثابه موتور محرکه یک برنامه سازنده و پرورش‌دهنده فرمایش حضرت رسول اکرم (صلی الله علیه و آله)؛ «الدُّعَاءُ مَخُّ الْعِبَادَةِ»؛ دعا مغز عبادان محسوب شده است.

مسلماً «دعا» نقش بسیار زیادی در تحصیل معرفت دارد، لذا همان گونه که عبادات آدمی را در مسیر ربوبیت الهی قرار می‌دهد، دعا نیز همین خاصیت را داراست. در روایتی دعا به سلاح مؤمن تشبیه شده است و راستی کدام سلاح محکم‌تر، مؤثرتر، مفیدتر و درعین‌حال در دسترس‌تر از سلاح دعا است؟! گرچه از واژه سلاح معمولاً نوعی ابزار سرکوب و جدال علیه آنچه برای غیر خدا و غیر رضای خدا رخ می‌نماید، استنباط می‌گردد، ولی شاید بتوان آن را وسیله‌ای عام برای رسیدن به هر هدف مقدسی تفسیر کرد؛ بنابراین، دعا تنها وسیله سلبی

نیست بلکه وسیله‌ای ایجابی و ابزار اجرایی نیز به شمار می‌رود چنانکه بسیاری از سلاح‌ها همین ویژگی را دارند.

از این منظر، دعا آرامش روح و روان انسان را فراهم می‌کند، سالک را از بدی‌ها، پلیدی‌ها و رخوت‌ها دور می‌سازد. دعا به‌منزله رشته‌ای قابل‌اعتماد است که نور را از منبع انرژی به عنصر روشنی‌بخش متصل می‌کند، مادامی‌که این رشته گسسته نشود، فضای دل روشن است. بدیهی است که عقلا و عرفا در سایه‌سار همین روشنایی و سلوک، به مقامات عالی و کمالات و کراماتی دسته یافته‌اند. این نقش برای دعا در متون مقدس ادیان دیده می‌شود. قرآن و عهدین نیز از این امر مستثنا نیستند و آیات و فقراتی تقریباً فراوان از این متون به دعا و نقش آن پرداخته‌اند. آیات دعایی در قرآن کریم پراکنده و مجموعه‌ای از دعا با عنوان کتاب مزامیر داود در عهد عتیق و فقراتی از دعا در عهد جدید نشانگر اهمیت این موضوع در قرآن و عهدین است.

در جهانی زندگی بی‌گرم که هر روز شاهد بارش سیل‌آسای شبهات در موضوعات مختلف به‌خصوص موضوعات مربوط به دین و شریعت هستیم. همچنین با توجه به رشد روزافزون شبکه‌ها و کانال‌ها و بابت‌های مجازی، افرادی هدفمند یا بی‌هدف، قدم در این مسیر نهاده و بدون داشتن علم و اطلاعات کافی، موضوعی را مورد بررسی قرار داده و سوءاستفاده‌ی ابزاری می‌نمایند. دشمنان اسلام و قرآن نیز از هیچ طریقی فروگذار نکرده و به دنبال القاء شبهاتی در زمینه‌ی اعتقادات و باورهای مردم خصوصاً قشر جوان هستند.

دعا و نیایش نیز یکی از مسائلی است که از نظرها دور نمانده و مورد هجمه‌ها و مقایسه‌های مختلف قرار گرفته است؛ و کم نیستند القائنات باطل که به دنبال رواج این باور هستند که اصول و آداب و اشکال دعا در ادیان دیگر زیباتر و پایه و اساس محکم‌تری دارد، لازم است که محققان علوم قرآنی حقایق و معارف قرآن کریم را با برانیش برجهانیان آشکار سازند و برتری و جهان‌شمول بودن قرآن کریم را در شاخه‌های مختلف از جمله دعا به اثبات رسانند.

دعا به معنای ارتباط آدمی با خدا، یکی از عناصر اساسی و ذاتی تمام ادیان و از بنیادی‌ترین و مهم‌ترین مشخصات آنهاست. در همه‌ی ادیان انسان‌ها به وسیله دعا خود را به قدسی‌ترین و محوری‌ترین کانون دین‌داری، یعنی خدا، نزدیک می‌کنند و دعا وسیله نزدیک شدن و ارتباط با خدا است و اگر این ارتباط برداشته شود هیچ راهی برای پیوند این

جهان و جهان جاودانی نیست. بنابراین، پیشینه‌ترین تحقیق در قرآن و عهدین است.

قرآن و عهدین به این موضوع توجهی ویژه داشته‌اند و پیشوایان دین اسلام، یهودیت و مسیحیت نیز کار فراوانی بر این موضوع از زیادی نوشته جوانب مختلفی از این بحث را مورد بررسی قرار داده‌اند.

آثار کلی اسلامی که پیرامون دعا و نیایش به نگارش درآمده‌اند، عددی است مانند کتاب‌های مصباح المتهجد شیخ طوسی، اقبال الاعمال الحسنة فیما يعمل مره فی السنه، نوشته‌ی ابن طاووس، مفتاح الفلاح شیخ بهایی، زاد المعاد علامه مجلسی و مفاتیح الجنان شیخ عباس قمی و....

در میان دانشمندان یهودی و مسیحی نیز آثار مختلفی پیرامون دعا و نیایش نوشته شده است. تفاسیر نوشته شده در کتاب مزامیر داود یکی از این آثار است. ولی در آثار مذکور به بحث مقایسه دعا و نیایش قرآن و عهدین پرداخته نشده است.